

دانشگاه علوم پزشکی مشهد
معاونت آموزشی
مدیریت تحصیلات تکمیلی

راهنمای نگارش پایان نامه
دانشجویان کارشناسی ارشد، دکتری تخصصی (PhD)

ویرایش: اول مهر ۱۳۸۹

ویرایش: دوم پاییز ۱۳۹۱

ویرایش سوم: بهار ۱۳۹۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پایان نامه گامی مهم در عرصه‌ی تولید و نشر علم و دانش و یک تجربه جدی برای نگارش یک نوشتار علمی-پژوهشی است. به بیان دیگر، پایان نامه آینه تلاش‌های علمی پژوهشی و یادبودی دائمی از توانمندی دانشجوی مقطع تحصیلات تکمیلی، به عنوان یک پژوهشگر و راوی دانش است. هدف اولیه‌ی پایان نامه، به عنوان یک فعالیت علمی و پژوهشی، متقاعد کردن هیأت داوران است مبنی بر اینکه دانشجو در پژوهش خویش، با رعایت موازین علمی تلاش کافی و باارزشی نموده است؛ بنابراین پایان نامه، ملاک و معیار سنجش کیفیت و کمیت در پژوهش‌های دانش‌پژوهان بوده و نشان‌دهنده‌ی سطح علمی و پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه است.

راهنمای حاضر که حاصل تلاش گروهی در مقاطع زمانی مختلف است به عنوان الگویی برای تهیه‌ی پایان‌نامه‌های دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی معرفی می‌گردد.

مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی مشهد با بهره‌گیری از توان تخصصی کارشناسان و مدیران ستاد و با کمک و همفکری اعضای هیأت علمی دانشگاه در بازه زمانی سال ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۱ اقدام به نشر راهنمای نگارش پایان‌نامه برای دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی نمود و امروز در ابتدای سال ۱۳۹۹ با بررسی و مطالعه راهنمای نگارش پایان‌نامه در چندین دانشگاه معتبر داخلی و خارجی و نظرخواهی از صاحب‌نظران دانشگاه اقدام به بازنگری نسخه قبلی و نشر نسخه جدید راهنمای نگارش پایان‌نامه نموده است.

در این جا ضمن تشکر از تمامی عزیزانی که در این مهم یاری‌گر مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه بوده‌اند، پذیرای نظرات کارشناسی اساتید محترم و دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی در جهت ارتقاء آن هستیم.

مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی مشهد- بهار ۱۳۹۹

PG.DIR@mums.ac.ir

<https://postgraduate.mums.ac.ir>

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	۱. کلیات تدوین پایان نامه
۵	۱-۱. مقدمه
۵	۲-۱. زبان پایان نامه
۵	۳-۱. ساختار کلی پایان نامه
۶	۴-۱. ساختار صفحات و تنظیمات حاشیه
۷	۵-۱. فاصله خطوط و تنظیمات پاراگراف
۷	۶-۱. قلم پایان نامه
۷	۷-۱. نقطه گذاری
۸	۸-۱. شماره گذاری صفحات و عناوین
۸	۹-۱. پانویس
۸	۱۰-۱. شکل ها، جدول ها و نمودارها
۹	۱۱-۱. نگارش فرمول
۱۰	۲. اجزای پایان نامه
۱۰	۱-۲. جلد پایان نامه
۱۰	۲-۲. صفحه سفید و صفحه بسم الله الرحمن الرحيم
۱۰	۳-۲. صفحه عنوان فارسی
۱۱	۴-۲. تأییدیه هیأت داوران
۱۲	۵-۲. صفحه تقدیم و صفحه سپاسگزاری
۱۲	۶-۲. شرح حال (اختیاری)
۱۲	۷-۲. اظهارنامه
۱۳	۸-۲. مجوز بهره برداری
۱۳	۹-۲. چکیده فارسی
۱۴	۱۰-۲. فهرست اختصارات و نمادها
۱۵	۱۱-۲. فهرست مطالب
۱۵	۱۲-۲. فهرست جانبی: جدول ها، نمودارها، عکس ها و نقشه ها
۱۶	۱۳-۲. فصل اول: مقدمه
۱۶	۱۴-۲. فصل دوم: مروری بر مطالعات گذشته

۱۷	..... فصل سوم: روش‌های پژوهش و تحلیل آماری
۱۸	..... فصل چهارم: نتایج و دستاوردها
۱۹	..... فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری
۲۱	..... منابع
۲۱	..... پیوست‌ها
۲۱	..... مقالات استخراج شده
۲۱	..... گواهی ثبت اختراع
۲۲	..... اظهارنامه به زبان انگلیسی و چکیده به زبان انگلیسی
۲۲	..... صفحه عنوان انگلیسی و صفحه آخر
۲۴	..... ۳. چاپ و تکثیر پایان‌نامه
۲۴	..... ۱-۳. ضوابط عمومی نگارش
۲۵	..... ۲-۳. چاپ پایان‌نامه
۲۵	..... ۳-۳. نسخه الکترونیک پایان‌نامه

۱. کلیات تدوین پایان نامه

۱-۱. مقدمه

هدف از پایان نامه دانشجویان تحصیلات تکمیلی، ارائه نتایج تلاش‌های علمی و پژوهشی ایشان است. چنانچه یک کار علمی با شیوه‌ای مناسب و رسا معرفی نشود، تلاش‌ها و زحمات پژوهشگر به صورت شایسته‌ای منعکس نخواهد شد. از این رو دانشجویان به خوبی می‌دانند که قسمت مهمی از فعالیت عملی وی، شیوه نگارش پایان نامه هم به لحاظ محتوایی و هم از دیدگاه شکل و قالب تنظیم مطالب است. بنابراین لازم است دانشجویان محترم این راهنما را به دقت مطالعه کرده و در سراسر تدوین پایان نامه مفاد آن را رعایت نمایند.

۱-۲. زبان پایان نامه

با توجه به اینکه زبان رسمی کشور فارسی است، ضروری است پایان نامه به زبان فارسی تدوین و ارائه گردد. چنانچه دانشجوی غیر ایرانی بخواهد با موافقت استاد راهنما پایان نامه اش را به زبان انگلیسی تالیف کند، لازم است یک نسخه فارسی از چکیده پایان نامه در آن درج گردد.

۱-۳. ساختار کلی پایان نامه

در هر دانشگاهی پایان نامه‌ها چه از نظر محتوایی و چه به لحاظ شکلی از یک فرم و ساختار عمومی پیروی می‌کنند که این ساختار در دانشگاه‌های مختلف شباهت‌ها و اشتراکات زیادی دارند. در دانشگاه علوم پزشکی مشهد لازم است به صورتی که در ادامه می‌آید تنظیم و تدوین گردد. همچنین لازم است بین بخش‌های مختلف ارتباطی منسجم وجود داشته باشد به طوری که هر فصل در ادامه و در تایید فصل قبلی ارائه شود و کل پایان نامه اهداف و مصادیق مشترکی که در عنوان ارائه شده را دنبال کند

- جلد روی پایان نامه که به زبان فارسی است
- صفحه سفید
- صفحه بسم الله الرحمن الرحیم (اختیاری)
- صفحه عنوان (دقیقا مطابق جلد به فارسی)
- تأییدیه هیأت داوران
- تقدیم (اختیاری)
- صفحه سپاسگزاری (حداکثر یک صفحه)
- شرح حال (اختیاری)

- اظهارنامه دانشجو (تایید صحت اصالت نتایج)
- مجوز بهره‌برداری و مالکیت نتایج
- چکیده فارسی
- فهرست اختصارات و نمادها
- فهرست مطالب
- فهرست جداول
- فهرست شکل‌ها، نمودارها، عکس‌ها و نقشه‌ها
- متن اصلی
  - ✓ فصل اول: مقدمه
  - ✓ فصل دوم: مروری بر مطالعات گذشته
  - ✓ فصل سوم: مواد و روش‌های پژوهش
  - ✓ فصل چهارم: بیان نتایج و دستاوردها
  - ✓ فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری
- منابع و مراجع
- پیوست‌ها مانند جدول و شکل و پرسشنامه و ... (در صورت لزوم)
- **صفحه مقالات استخراج شده از پایان‌نامه**
- گواهی اختراعات ثبت شده، **Patents**، محصولات منتج از پایان‌نامه، محصولات تجاری شده
- تأییدیه استاد راهنما مبنی بر آمادگی دانشجو برای دفاع از پایان‌نامه
- **Declaration** (ترجمه اظهارنامه به زبان انگلیسی)
- چکیده انگلیسی (ترجمه چکیده فارسی)
- صفحه عنوان انگلیسی
- صفحه سفید آخر
- جلد پشت پایان‌نامه که ترجمه جلد روی آن به زبان انگلیسی است

۱-۴. ساختار صفحات و تنظیمات حاشیه

لازم است پایان‌نامه در صفحات A4 استاندارد (۲۱۰ در ۲۹۷ میلیمتر) چاپ شود و حاشیه صفحات از بالا، پایین، چپ و راست ۲/۵ سانتیمتر در نظر گرفته‌شود و یک سانتیمتر هم به شیرازه اختصاص یابد. در

واژه‌پرداز Microsoft Word با اختصاص یک سانتیمتر به گزینه شیرازه^۱ این مقصود حاصل می‌گردد. به‌بیان‌دیگر حاشیه صفحات قبل از صحافی از بالا و پایین ۲/۵ سانتیمتر و برای صفحات زوج حاشیه راست ۲/۵ و چپ ۳/۵ سانتیمتر و این ابعاد برای صفحات فرد برعکس می‌شود (حاشیه راست ۳/۵ و حاشیه چپ ۲/۵ سانتیمتر).

حاشیه صفحات عنوان از بالا و پایین ۱۰ سانتیمتر و حاشیه‌های چپ و راست از قواعد صفحات متن پیروی می‌کنند.

۱-۵. فاصله خطوط و تنظیم پاراگراف

فاصله بین خطوط ۱/۱۵ در نظر گرفته شود. سطر اول هر پاراگراف باید یک سانتی‌متر تورفتگی^۲ نسبت به بقیه سطرها داشته باشد.

۱-۶. قلم پایان‌نامه

متن اصلی فارسی با قلم B Nazanin اندازه ۱۴ و انگلیسی با Times New Roman اندازه ۱۲ نوشته شود. عنوان‌های اصلی فارسی با قلم B Titr اندازه ۱۸ و انگلیسی با همان قلم Times New Roman اما به‌صورت برجسته (Bold) و اندازه ۱۶ نوشته شود. چنانچه پایان‌نامه یک یا چند عنوان فرعی داشته باشد، از همان قلم (B Titr برای فارسی و Times New Roman برای انگلیسی) استفاده شود و متناسب با فرعی شدن عنوان حداکثر دو شماره اندازه قلم کوچک شود.

۱-۷. نقطه‌گذاری

قواعد نقطه‌گذاری از همان قواعد عمومی مصوب فرهنگستان زبان فارسی پیروی می‌کند. از جمله اینکه علامت‌های نقطه، کاما، "؛"، "؛" و نظایر آن باید به کلمه قبلی خود بچسبد و با کلمه بعدی یک فاصله داشته‌باشند. همچنین قبل از پرانتز باز و بعد از پرانتز بسته یک فاصله درج شود اما محتویات داخل زوج پرانتز به آن‌ها بچسبد. نقل‌قول‌های مستقیم، برای زبان فارسی حتماً درون « » و انگلیسی در " " نوشته شود.

^۱ Gutter

^۲ Indent

۸-۱. شماره‌گذاری صفحات و عناوین

شماره صفحات باید در پایین هر صفحه و در وسط آن درج گردد. برای شماره‌گذاری صفحات عنوان تا آخر فهرست‌ها در پایان‌نامه‌های فارسی از حروف ابجد و در انگلیسی از شماره‌گذاری یونانی (i, ii, iii, iv, v) استفاده شود. برای شماره‌گذاری صفحات مربوط به متن اصلی پایان‌نامه که از مقدمه شروع و با پایان فصل پنجم ختم می‌شود، از اعداد فارسی استفاده شود.

عناوین فصل‌ها و بخش‌های زیرمجموعه آن‌ها از راست به چپ شماره‌گذاری شوند. به‌عنوان مثال بخش فرعی ۴ از بخش ۲ از فصل ۳ به صورت ۳-۲-۴ شماره‌گذاری می‌شود.

۹-۱. پانویس

لازم است نگارش متن پایان‌نامه به زبان فارسی درست و روان باشد. در صورتی که نگارنده ناچار به استفاده از کلمه و یا اصطلاحی علمی باشد که معادل فارسی آن جدید یا نامأنوس است، لازم است در اولین مرتبه استفاده از این اصطلاح معادل زبان اصلی آن را به صورت پانویس در پایین صفحه درج کند. نوع قلم پانویس از قلم متن پیروی می‌کند و اندازه آن ۱۰ است.

لازم است پانویس از متن اصلی با یک خط افقی جدا گردد. همچنین فاصله بین دو سطر پانویس به اندازه نصف فاصله سطر تعیین‌شده جهت متن اصلی است.

۱۰-۱. شکل‌ها، جدول‌ها و نمودارها

لازم است هر تصویر، جدول، شکل و یا نموداری که در متن پایان‌نامه می‌آید شماره‌گذاری شود (شماره فصل و سپس شماره شکل یا جدول مثلاً جدول ۳-۵ یعنی جدول پنجم در فصل سوم) و در کنار شماره توضیحات آن تصویر، شکل، جدول و یا نمودار در حداکثر یک خط ذکر شود به گونه‌ای که خواننده بدون نیاز به مراجعه به متن، بتواند پیام نمودار و یا جدول را دریافت کند. شماره و توضیحات تصویر، شکل‌ها و نمودارها در زیر آن و شماره و توضیحات جدول‌ها در بالای آن درج شود. اندازه قلم توضیحات دو شماره کمتر از قلم متن باشد (قلم B Nazanin شماره ۱۲).

چنانچه در متن پایان‌نامه، از جدول، نمودار یا عکسی که قبلاً منتشر شده است (حق مالکیت معنوی آن متعلق به غیر است) استفاده می‌شود، لازم است اجازه کتبی ناشر مربوط نیز تهیه شود و در ذیل جدول، نمودار و عکس، به موضوع اخذ اجازه از ناشر نیز اشاره شود (برای اسناد عمومی کسب اجازه و درج آن لازم نیست).

فاصله بین آخرین سطر از متن تا توضیح مربوط به جدول و یا شکل و نیز فاصله بین جدول و یا توضیح مربوط به شکل تا اولین سطر متن پایان نامه باید دو برابر فاصله معمولی بین دو سطر انتخاب گردد.

همچنین چنانچه عنوان یک بخش در آخر صفحه واقع شد لازم است بعد از آن حداقل دو خط کامل متن، داشته باشد. به بیان دیگر یک صفحه نباید به عنوان یک بخش ختم شود. چنانچه این شرایط ناخواسته پیش آمد، لازم است عنوان آن بخش به صفحه بعد منتقل شود. (بخش از ابتدای صفحه بعد شروع شود).

۱-۱۱. نگارش فرمول

فرمول‌ها اعم از فرمول‌های ریاضی و یا شیمیایی، بایستی در محدوده مجاز صفحه و از سمت چپ صفحه شروع شود (چپ‌چین باشند).

۲. اجزای پایان نامه

۲-۱. جلد پایان نامه

جلد پایان نامه که متشکل از روی جلد، پشت جلد و عطف است در مقطع دکتری تخصصی به رنگ مشکی و کارشناسی ارشد به رنگ طوسی باشد.

ساختار و طرح متن روی جلد همانند صفحه عنوان فارسی و پشت آن مشابه صفحه عنوان انگلیسی باشد. متن روی جلد و چیدمان آن که دقیقاً مشابه صفحه عنوان فارسی است در بخش عنوان فارسی و چیدمان پشت جلد در بخش صفحه عنوان انگلیسی خواهد آمد.

عطف پایان نامه که به ترتیب شامل عنوان مختصر پایان نامه (به اندازه حداکثر ۵۰ کاراکتر)، نام و نام خانوادگی دانشجو و سال دفاع است (مطابق شکل ۲-۱).

شکل ۲-۱ چیدمان عطف پایان نامه

۲-۲. صفحه سفید و صفحه بسم الله الرحمن الرحيم

بعد از جلد یک صفحه سفید A4 قرار می گیرد. سپس می توان صفحه ای را به عبارت نورانی «بسم الله الرحمن الرحيم» اختصاص داد. این صفحه اختیاری است و چنانچه دانشجو بخواهد آن را در پایان نامه اش درج کند باید در وسط صفحه و بدون هرگونه کادر تزئینی باشد. همچنین از بکار بردن عبارتهای معادل آن خودداری کند.

۲-۳. صفحه عنوان فارسی

محتویات و شکل و قالب (نوع و اندازه قلم، فاصله خطوط، حاشیه ها و . . .) صفحه عنوان فارسی دقیقاً همانند روی جلد پایان نامه است. صفحه عنوان فارسی در شکل ۲-۲ نشان داده شده است. عنوان باید تا حد امکان مختصر باشد (حداکثر دو خط) به نحوی که در آن توضیح دقیقی از پایان نامه به کمک واژگان کلیدی ارائه شود.

۳ سائتی متر

قلم Titr - وسط چین
فاصله بین خطوط single باشد.

دانشگاه علوم پزشکی مشهد

آرم دانشگاه ۳×۳ سانتیمتر

دانشکده/ پژوهشکده / .....

قلم تیترا ۱۴

عنوان :

قلم تیترا ۱۶

.....

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد / دکترای تخصصی Ph.D

.....

قلم : تیترا ۱۲

دانشجو

.....

استاد/اساتید راهنما

.....

قلم : تیترا ۱۲

استاد مشاور

.....

قلم: تیترا ۱۲

درج سال دفاع (تاریخ شمسی)

شماره پایان نامه .....

قلم تیترا ۱۰

۳ سائتی متر

شکل ۲-۲ ساختار و چیدمان صفحه عنوان فارسی و روی جلد

در پایان نامه‌هایی که توسط دانشجوی دکتری پژوهشی تدوین می‌گردد، بجای نام دانشکده نام پژوهشکده ذکر گردد و چنانچه دانشجو در مرکز تحقیقاتی که زیر مجموعه هیچ یک از پژوهشکده های دانشگاه نیست، پژوهش می‌کرده است، لازم است بجای نام پژوهشکده نام مرکز تحقیقاتی را درج کند.

۲-۴. تأییدیه هیأت داوران

تأییدیه هیأت داوران مطابق فرم مصوب دانشگاه در قالب یک صفحه A4 تنظیم و درج شود.

۲-۵. تقدیم، تقدیر و سپاس‌گزاری

صفحه تقدیم: این صفحه اختیاری است و اختصاص به ذکر نام فرد یا افرادی دارد که پایان‌نامه به ایشان تقدیم می‌شود و حداکثر یک صفحه باشد.

صفحه سپاس‌گزاری: این صفحه نیز اختیاری است. در این صفحه از افرادی که در انجام پایان‌نامه به نحو مؤثری همکاری نموده‌اند سپاس‌گزاری می‌شود و حداکثر یک صفحه باشد.

۲-۶. شرح حال

شرح حال نیز از اجزای اختیاری پایان‌نامه است که در آن دانشجو به معرفی مختصری از سوابق علمی پژوهشی خود می‌پردازد و نباید بیشتر از یک صفحه شود.

۲-۷. اظهارنامه

در اظهارنامه دانشجو طبق متن زیر اصالت نتایج بدست آمده را تایید می‌کند.

اظهارنامه دانشجو

موضوع پایان‌نامه:

اینجانب دانشجوی دوره کارشناسی ارشد/ دکتری تخصصی PhD دانشکده/ پژوهشکده/ . . . گروه/ مرکز تحقیقات . . . . . دانشگاه علوم پزشکی مشهد گواهی می‌نمایم که تحقیقات ارائه‌شده در این پایان‌نامه توسط اینجانب انجام‌شده و صحت و اصالت مطالب نگارش شده تأیید می‌گردد. در ضمن در صورت بهره‌گیری از کار دیگر محققان به مرجع مورد استفاده اشاره شده‌است. همچنین اذعان می‌دارم مطالب مندرج در پایان‌نامه تاکنون برای دریافت مدرک توسط اینجانب یا فرد دیگری ارائه نشده‌است و هیچ‌بخش آن از کار سایر دانشجویان و محققین کپی نشده‌است. در ضمن در تدوین متن پایان‌نامه آخرین نسخه شیوه نگارش پایان‌نامه به‌طور کامل رعایت کرده‌ام. چنانچه مشخص شود که محتویات پایان‌نامه اینجانب کپی از نتایج محققین دیگر بوده و یا کپی برداری از کار دیگران می‌باشد مسئولیت عواقب ناشی از این امر هرگونه بر خورد قانونی دانشگاه با اینجانب را بر عهده می‌گیرم.

امضای دانشجو

تاریخ:

۲-۸. مجوز بهره‌برداری (حق مالکیت معنوی)

در این صفحه حقوق مالکیت معنوی پژوهشگر، استاد راهنما و دانشگاه تبیین می‌شود. به‌طور کلی بهره‌برداری از پایان‌نامه با ذکر منبع بلامانع است اما در موارد خاص باید با اجازه کتبی دانشگاه صورت گیرد. متن زیر در صفحه مجوز بهره‌برداری باید درج شد.

حق برداشت

حقوق مالکیت معنوی این پایان‌نامه متعلق به نویسندگان (دانشجو / اساتید راهنما) و دانشگاه علوم پزشکی مشهد است و نسخه‌برداری به هر شکلی چه از متن کامل و یا جزئی از آن، طبق حقوق معنوی ناشران امکان‌پذیر است. جزئیات از طریق کتابخانه دانشکده‌ی مربوط قابل دسترسی است.

۲-۹. چکیده فارسی

چکیده نمای اصلی پایان‌نامه و مروری اجمالی بر اجزای اصلی آن است. با مطالعه چکیده خواننده با هدف، روش کار، یافته‌های و نتایج پایان‌نامه به‌طور کلی آشنا می‌شود. یک چکیده خوب باید مفید و مختصر باشد تا خواننده در کوتاه‌ترین زمان به اهداف و نتایج و دست‌آوردهای پژوهش دست یابد.

به خاطر داشته‌باشید که چکیده و کلمات کلیدی در سامانه‌های بازیابی اطلاعات ذخیره می‌شود بنابراین باید انتخاب کلمات کلیدی و نیز تنظیم متن چکیده به‌گونه‌ای باشد که در جستجوهای علمی توسط دیگران آن‌ها را به بهترین نتیجه رهنمون سازد (اگر مطالب این پایان‌نامه مرتبط با موضوع پژوهشی آن‌ها است در نتایج جستجوی آن‌ها ظاهر شود و اگر نیست چنین اتفاقی رخ ندهد). به‌بیان‌دیگر چکیده و کلمات کلیدی در عین کوتاهی باید جامع و مانع باشند. از این‌رو باید شامل موارد زیر باشد:

- **اهمیت موضوع:** اشاره‌ی مختصر به اهمیت موضوع پژوهش دارد.
- **روش پژوهش:** روش پژوهش را به‌طور مختصر ذکر می‌کند.
- **یافته‌ها:** اشاره‌ای اجمالی به نوآوری‌ها، یافته‌ها و دستاوردهای اصلی و نهایی پژوهش دارد.
- **نتیجه‌گیری:** اشاره‌ای به دستاورد اصلی و اینکه نتایج پژوهش چه تأثیری در مطالعات بعدی در این حوزه دارد.

لازم است در قسمت چکیده به‌اختصار موارد زیر ذکر شود:

- ✓ چه پژوهشی انجام شده است
- ✓ ضرورت انجام پژوهش
- ✓ روش انجام پژوهش
- ✓ اهم نتایج حاصل شده و نتیجه گیری نهایی

از آنجایی که چکیده قرار است یک دیدگاه عمومی از کل پایان نامه ارائه کند از درج مواردی مانند:

- نقل قول
  - ارجاع به منابع، جدول ها و نمودارها
- اجتناب شود.

متن چکیده حداکثر ۵۰۰ کلمه باشد. قلم بکار رفته برای نگارش چکیده همانند قلم متن اصلی

پایان نامه ولی اندازه آن ۱۱ و از نوع مایل باشد. حاشیه چپ و راست صفحه چکیده ۴/۵ سانتیمتر باشد.

واژه‌ها یا عبارات کلیدی: کلیدواژه‌ها باید کاملا محوری و در ارتباط با اصل موضوع تحقیق باشند، به گونه‌ای که ماهیت و موضوع پایان نامه را به وضوح بیان کنند. تعداد آن‌ها حد اقل سه و حداکثر ۵ کلمه باشد و توصیه می‌شود از الگوی **Medical Subject Headings (MeSH)** استفاده شود.

لازم است بین کلمات کلیدی و متن چکیده یک سطر فاصله باشد.

۲-۱۰. فهرست اختصارات و نمادها

به طور کلی هر پایان نامه می‌تواند دارای چند فهرست شامل فهرست مطالب، فهرست اختصارات، فهرست جدول‌ها، تصاویر و نمودارها باشد که در این میان تنها فهرست مطالب الزامی و از سایر فهرست‌ها بنا به نیاز و تشخیص تهیه کننده پایان نامه استفاده می‌شود.

در فهرست نمادها و اختصارات کلیه نمادها و اختصاراتی که در متن به کار رفته است، درج می‌شود. بدین ترتیب که در سمت چپ هر خط یک نماد یا عبارت اختصاری درج شده و در سمت راست توضیح آن می‌آید. در ترتیب قرار گرفتن علائم و اختصارات ابتدا حروف انگلیسی و سپس حروف یونانی نوشته شود. در شکل زیر نمونه‌ای از یک صفحه فهرست اختصارات را ملاحظه می‌کنید

فهرست علائم و اختصارات

<i>CV</i>	Coefficient of Variation
<i>mg</i>	Milligram(s)
<i>ml</i>	Milliliter(s)
<i>nm</i>	Nanometer
<i>PhD</i>	<i>Philosophy of Doctrine</i>
<i>SD</i>	Standard Deviation
<i>UV</i>	Ultra Violet

۱۱-۲. فهرست مطالب

فهرست مطالب شامل، فهرست تمام فصل‌ها، بخش‌های اصلی و فرعی متن پایان‌نامه است که لازم است بر اساس اصول استاندارد فهرست‌نویسی و شماره‌گذاری فارسی تنظیم شود. بدین‌صورت که شماره‌گذاری فصل‌ها و بخش‌های اصلی و فرعی از راست به چپ انجام شود. به‌عنوان مثال عنوان زیر بخش ۲ از بخش ۴ از فصل ۱ به‌صورت ۱-۴-۲ شماره‌گذاری شده و به همین صورت در فهرست مطالب درج گردد.

توصیه می‌شود از فهرست‌سازی خودکار واژه‌پرداز استفاده شود تا هم اندازه قلم عنوان بخش‌ها و متن فهرست به‌صورت خودکار تنظیم شود و هم در صورت درج و یا حذف مطلبی پس از تولید فهرست در متن پایان‌نامه، شماره صفحات فهرست به‌طور خودکار اصلاح شود.

۱۲-۲. فهرست‌های جانبی: جدول‌ها، نمودارها، عکس‌ها و نقشه‌ها

پس از فهرست مطالب به ترتیب فهرست جدول‌ها، فهرست نمودارها، فهرست عکس‌ها و نقشه‌ها می‌آید. هریک از این سه فهرست تنها در صورت استفاده از جدول، نمودار و یا عکس/نقشه در متن پایان‌نامه، از آن‌ها در پایان‌نامه درج می‌شود. در سمت راست هر سطر فهرست شماره و عنوان جدول/نمودار/عکس یا نقشه می‌آید و در مقابل آن شماره صفحه درج می‌گردد.

۲-۱۳. فصل اول: مقدمه

هدف از مقدمه، بیان شرح مختصری از موضوع پژوهش و اهمیت آن، با اشاره‌ای کوتاه به روش و مراحل پژوهش است. از این رو باید موضوع و هدف تحقیق با زبانی ساده و هدفمند معرفی شود تا اهمیت موضوع تحقیق را آشکار سازد.

در کل فصل‌های مقدمه و بررسی متون نباید حداکثر از ۳۰٪ حجم کل مطالب پایان‌نامه بیشتر باشد.

این بخش شامل موارد ذیل است:

- ✓ **تعریف یا تاریخچه موضوع:** بیان مسئله و معرفی موضوع پژوهش
- ✓ **اشاره ای به نظریه‌ها و متون مرتبط با موضوع پژوهش** (در صورت نیاز)
- ✓ **بیان اهمیت موضوع پژوهش:** در این قسمت دانشجو با بیان دلایل متقن اهمیت موضوع را بیان می‌کند.
- ✓ **اهداف پژوهشی:** دانشجو اهدافی که در این پژوهش به دنبال آن‌ها بوده است را تبیین می‌کند.
- ✓ **روش پژوهش:** اشاره ای به نوع یا انواع روش‌شناسی پژوهش است که مورد استفاده قرار گرفته‌است مانند آزمایشگاهی، مطالعه موردی، تجربی و ...

مقدمه سبب آگاهی از موضوع و متن پایان‌نامه می‌شود و می‌بایست به نحوی نگاشته شود که خواننده را علاقه‌مند نموده و در خواننده انگیزه کافی برای مطالعه پایان‌نامه ایجاد کند.

۲-۱۴. فصل دوم: مروری بر مطالعات گذشته

در این فصل برحسب نیاز می‌تواند ابتدا مبانی نظری و مفهومی تحقیق شرح داده می‌شود و سپس مطالعات و پژوهش‌های علمی مرتبط با موضوع تحقیق بیان می‌شود. با مرور مطالعات گذشته مشخص می‌شود که در این حوزه تحقیقی چه کارهایی قبلاً انجام شده‌است و تحقیق فعلی چه جایگاهی دارد. این فصل به ترتیب شامل موارد ذیل است:

- **تعاریف، اصول و مبانی نظری:** شامل ارائه خلاصه‌ای از مبانی علمی موضوع است. این بخش الزامی نیست و بستگی به نظر استاد راهنما دارد.

- **مروری بر مطالعات گذشته:** شامل معرفی و ارائه‌ی نتایج مرتبط به دست آمده توسط پژوهشگران دیگر در سال‌های اخیر همراه با ذکر منابع می‌باشد.
  - **نتیجه‌گیری:** در نتیجه‌گیری آخر این فصل با توجه به بررسی انجام‌شده بر روی منابع مرتبط با پژوهش، افق تازه‌ای که پیش روی پژوهش حاضر است بیان می‌شود.
- در مرور بر مطالعات گذشته لازم است تفاوت‌ها یا تطابق‌ها در بین نتایج پژوهشگران بدون تایید و یا نقد آن‌ها ارائه گردد. همچنین روش‌های مورد استفاده در پژوهش‌های قبلی بیان شود. ضمناً تمام مطالب می‌بایست از منابع معتبر استخراج و از اظهارنظر شخصی خودداری گردد.
- همان‌طور که قبلاً بیان شد فصل‌های اول و دوم باید حداکثر ۳۰٪ از کل متن پایان‌نامه باشد.

۲-۱۵. فصل سوم: روش‌های پژوهش و تحلیل آماری

- هدف از این فصل معرفی مواد اصلی و یا تجهیزات تخصصی بکار گرفته‌شده در پژوهش و نیز بیان فرضیه‌ها، شیوه‌های پژوهش برای حل و یا مطالعه مسئله یا موضوع تحقیق است.
- این فصل متناسب با نوع پژوهش می‌تواند شامل نوع پژوهش/ روش‌های ساخت/ روش‌های آزمایشگاهی/ جامعه آماری/ محیط پژوهش/ نمونه‌ها، روش نمونه‌گیری، حجم نمونه و روش محاسبه آن/ معرفی ابزار گردآوری اطلاعات و روایی و پایایی ابزار/ روش گردآوری اطلاعات/ روش‌های آماری و تجزیه و تحلیل داده‌ها/ ابزارهای نرم‌افزاری بکار گرفته‌شده در پژوهش باشد.
- به‌بیان‌دیگر محتوای این فصل شامل دو بحث اصلی ذیل است:

- **علت انتخاب روش پژوهش**
- **تشریح کامل روش پژوهش**

در ابتدا به تشریح دلیل یا دلایل انتخاب روش پرداخته می‌شود و سپس نوع پژوهش، جامعه پژوهش، محیط پژوهش، نمونه و روش نمونه‌گیری، حجم نمونه و روش محاسبه‌ی آن، معیارهای ورود و خروج مطالعه، ابزار

گردآوری داده‌ها و روایی و پایایی آن، روش گردآوری داده‌ها، روش تجزیه تحلیل داده‌ها، محدودیت‌های پژوهش و ملاحظات اخلاقی را بیان می‌کند. در ادامه به تعدادی از روش‌های پژوهش اشاره می‌شود.

- **پژوهش آزمایشگاهی:** شامل توصیف کامل برنامه آزمایشگاهی شامل مواد مصرفی و نحوه ساخت نمونه‌ها، شرح آزمایش‌ها شامل نحوه‌ی تنظیم و آماده‌سازی آزمایش‌ها و دستگاه‌های مورد استفاده، زمان و نحوه انجام کار، شرح دستگاه ساخته‌شده (در صورت ساخت دستگاه) و ارائه‌ی روش اعتبار سنجی می‌باشد.
- **پژوهش آماری:** شامل توصیف ابزارهای گردآوری اطلاعات کمی و کیفی، اندازه نمونه، روش نمونه‌گیری، تشریح مبانی روش آماری و ارائه روش اعتبار سنجی می‌باشد.
- **پژوهش مطالعه‌ی موردی:** شامل توصیف کامل محل و موضوع مطالعه علت انتخاب مورد و پارامترهایی که تحت ارزیابی قرار گرفته‌اند و ارائه‌ی روش اعتبار سنجی می‌باشد.
- **روش پژوهش میدانی:** شامل چگونگی دستیابی عملی به داده‌ها و نحوه‌ی برداشت از پاسخ‌های دریافتی می‌شود.

بدیهی است که دانشجو در انتخاب روش ملزم به انتخاب تمام یا برخی از روش‌های فوق نیست اما باید روش پژوهش وی مطابق با روش‌های استاندارد بوده و از لحاظ علمی قابل دفاع باشد.

۲-۱۶. فصل چهارم: نتایج^۲ و دستاوردها

این فصل به ارائه‌ی نتایج و مقایسه آن‌ها بر اساس اهداف و فرضیات تعیین‌شده، بدون هرگونه تحلیل و تفسیر تفصیلی می‌پردازد. لازم است نتایج به‌صورت دسته‌بندی و در قالبی گویا نظیر جدول و نمودار بیان شود. به‌طورکلی این بخش شامل موارد ذیل است:

---

^۲ Results

ارائه نتایج: داده‌های تولیدشده و دستاوردهای تحقیق در قالب متن، جدول‌ها، نمودارها و تصاویر ارائه شود و نتایج براساس اهداف و فرضیات تعیین‌شده مقایسه گردد. ضوابط و نکات ذیل در نگارش این قسمت رعایت شود:

- نتایج در قالب متن، جدول و نمودار نمایش داده‌شود.
- از نتیجه‌گیری نهایی و تعمیم این نتایج اجتناب شود.
- از مقایسه‌ی نتایج با نتایج دیگران خودداری شود.
- در توضیح و ارائه نتایج نباید حدس و گمان داخل باشد.
- فقط باید به جمع‌بندی دست‌آوردها و داده‌ها اکتفا شود.
- نتایج اعم از مثبت و منفی را بیان کرده و از تفسیر نتایج خودداری نمود.
- معیار سنجش بر اساس واحد بین‌المللی (متریک) باشد.
- نتایج کلیدی و مهم در ابتدای پاراگراف و به‌صورت واضح آورده شود.
- دقت شود که از ارائه یک نتیجه به چند شکل مختلف (نمودار و جدول و ...) خودداری شود و بهترین روش ارائه انتخاب شود.
- در جداول و نمودارها حتماً بایستی به نتایج آماری از طریق نشان دادن با ستاره یا p value اشاره شود.

۱۷-۲. فصل پنجم: بحث^۴ و نتیجه‌گیری^۵

هدف این فصل تحلیل و تفسیر نتایج است. لذا در بحث باید موارد ذیل تبیین شود:

- ارتباط بین داده‌ها/ پارامترها و تحلیل و تفسیر علمی آن‌ها
- تفاوت، تضاد یا تطابق بین نتایج پژوهش حاضر با نتایج دیگر پژوهشگران

---

^۴ Discussion

^۵ Conclusion

همچنین ترجمان دانش^۶ (در صورت وجود) در این قسمت ذکر شود تفسیر و تحلیل نتایج نباید بر اساس حدس و گمان باشد و حتما بر مبنای نتایج علمی استخراج شده از پژوهش حاضر و یا استناد به پژوهش دیگران باشد.

شروع بحث پاسخ به سوال پژوهش است، سپس نتایج بدست آمده با یافته‌های پژوهشگران دیگر مقایسه و دلایل تفاوت ذکر می‌شود. در این فصل باید یافته‌های مهم و شاخص پایان‌نامه با دلایل منطقی و علمی تفسیر شود. همچنین تنها یافته‌هایی مورد بحث قرار گیرد که در فصل بیان نتایج و دستاوردها به آن اشاره شده‌است.

ضمنا در بحث باید به سؤالات ذیل پاسخ داده شود:

- ✓ چه چیزهایی را اکنون می‌داند که قبل از انجام دادن این پژوهش نمی‌دانسته است؟
- ✓ نقاط قوت، نقاط ضعف و محدودیت‌های پژوهش چه بوده‌است و نتایج مطالعه را تا چه حد می‌توان به جامعه‌ی هدف تعمیم داد؟
- ✓ آیا نتایج بدست آمده می‌تواند نتیجه تاثیر متغیرهای دیگری به جز متغیرهای بررسی شده در این پژوهش باشد.

در ادامه با ارائه خلاصه‌ای از یافته‌های پژوهش جاری به نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها پردازد. به بیان دیگر در بخش نتیجه‌گیری موارد ذیل را تبیین کند.

- ✓ خلاصه و جمع‌بندی تمام یافته‌ها و دست‌آوردهای تحقیق جاری ذکر شود.
  - ✓ نوآوری پژوهش جاری بر اساس جمع‌بندی یافته‌ها بیان شود.
- لازم به ذکر است که فقط به ارائه یافته‌ها و دست‌آوردها بسنده شود و از تعمیم غیر علمی نتایج خودداری شود و اظهارنظرها کاملا در چارچوب حوزه پژوهش باشد.

در پایان دانشجو می‌تواند پیشنهادها خود را برای ادامه کار در این حوزه بیان کند. البته این پیشنهادها باید:

- ✓ در رابطه با به کارگیری یافته‌های پژوهش باشد.
- ✓ در راستای زمینه‌های جدیدی باشد که برای پژوهش‌های بعدی ایجاد شده‌است.

---

^۶ Knowledge translation

✓ زمینه را برای پژوهش‌های بعدی بر اساس نتایج به دست آمده فراهم کند.

۲-۱۸. فهرست منابع و مآخذ^۲

کلید منابعی که در متن ذکر شده‌اند، باید در فهرست منابع با مشخصات کامل نوشته شوند. شیوه ذکر منابع در انتهای نوشتار پایان‌نامه‌های فارسی به صورت Vancouver و در پایان‌نامه‌های انگلیسی Harvard باشد. ضوابط مربوطه به هریک از دو روش فوق به صورت کامل و مستند در منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی موجود است.

۲-۱۹. پیوست‌ها

پیوست پایان‌نامه شامل مواردی است نظیر پرسشنامه‌ها، جدول‌های مفصل و شکل‌ها و تصاویری که در آن‌ها در متن اصلی ضرورت ندارد اما نگارنده لازم می‌داند به عنوان استناد و منابع پشتیبان در پایان‌نامه ذکر کند. همچنین شرح جزئیات مربوط به چگونگی تهیه‌ی محلول‌ها و مواد و یا نتایج آزمایشگاهی و جدول‌های مربوط به تک‌تک نمونه‌ها در پیوست آورده می‌شود. و همچنین برونده‌های پژوهشی این پایان‌نامه ذکر شود.

۲-۲۰. مقالات استخراج شده

تصویری از صفحه اول کلید مقالات استخراج شده از پایان‌نامه تا تاریخ دفاع در این قسمت درج گردد.

۲-۲۱. گواهی ثبت اختراع

چنانچه پایان‌نامه منتج به اختراعی شده‌است، تصویری از گواهی ثبت اختراع در قالب A4 در این قسمت درج گردد.

---

^۲ References

۲-۲۲. اظهارنامه^۱ و چکیده به زبان انگلیسی

متن اظهارنامه انگلیسی مطابق ترجمه اظهارنامه فارسی است و در قالب یک صفحه A4 در این قسمت و با رعایت ضوابط نگارشی پایان نامه درج می گردد. نمونه اظهارنامه انگلیسی را در متن زیر مشاهده می نمایید.

Declaration

Hereby I declare that the present thesis is exclusively my own work, based on my research in department of . . . . . at the Faculty of . . . . ., Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

I also declare that no part of this thesis has been submitted in this form to any other University or Institution of higher education for an academic degree. Information delivered from the published or unpublished work of others has been acknowledged in the text and a list of references is given.

All the rights including printing, duplication, translation, adoption, etc., of the results of this thesis is reserved for the Mashhad University of Medical Sciences. Criticism by mentioning the source is allowed.

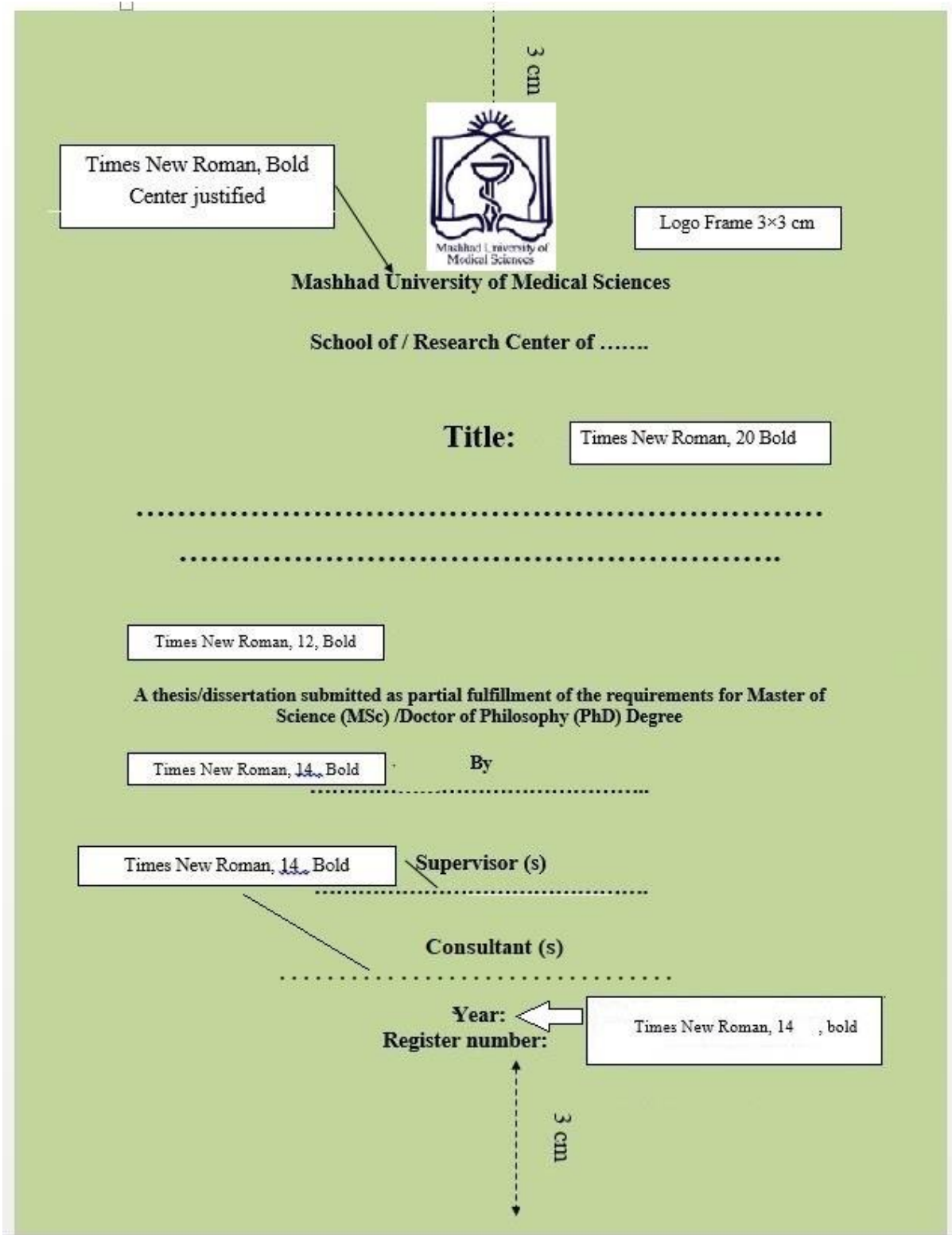
Student's Name
Date and Signature

پس از اظهارنامه انگلیسی، چکیده انگلیسی که متن آن هم ترجمه چکیده فارسی است می آید. ضوابط نگارشی چکیده انگلیسی مشابه ضوابط نگارشی چکیده فارسی است. قلم استفاده شده Times New Roman و اندازه آن ۱۱ باید باشد.

۲-۲۳ صفحه عنوان انگلیسی و صفحه آخر

صفحه عنوان انگلیسی از حیث محتوا و ساختار همانند صفحه عنوان فارسی است که محتوای این صفحه در پشت جلد پایان نامه نیز درج می گردد. در پایان و به لحاظ محافظت از صفحه عنوان انگلیسی یک صفحه سفید به عنوان صفحه آخر به پایان نامه اضافه شود. نمونه صفحه عنوان انگلیسی و نیز پشت جلد پایان نامه در شکل ۲-۳ ملاحظه می کنید.

^۱ Declaration

شکل ۲-۳ ساختار صفحه عنوان انگلیسی و پشت جلد پایان نامه

۳. نگارش، ویرایش، چاپ و تکثیر پایان نامه

۳-۱. ضوابط عمومی نگارش پایان نامه

در تدوین پایان نامه که شامل نگارش، ویرایش و چاپ و تکثیر می شود، اصولی باید رعایت گردد که برخی از آن ها مربوط به شکل و قالب و برخی ناظر به محتوا است. بسیاری از نکات محتوایی در بخش های قبل بیان شد و نکاتی هم در ادامه خواهد آمد.

رعایت اصول و قواعد دستور زبان فارسی و قواعد نگارشی از جمله نقطه گذاری باید رعایت گردد. از بکار بردن جملات طولانی اجتناب شود و چنین جملاتی به جملات کوچک تر تبدیل گردند. همچنین در متن پایان نامه به جز در مواردی که از مولف یا صاحب نظریه نقل قول می شود در بقیه موارد لازم است از فعل های مجهول استفاده شود.

از بکار بردن واژه های غیرفارسی در متن اجتناب شود. در صورتی که معادل فارسی واژه های غیرفارسی نامأنوس باشد و یا نگارنده بخواهد از اصطلاح علمی جدیدی استفاده کند در اولین مرتبه استفاده معادل زبان اصلی واژه در پاورقی درج شود. در صورت لزوم توضیح مختصری در متن (کنار واژه و داخل پرانتز) بیان شود.

در مواردی که لازم است از حروف اختصاری انگلیسی در متن استفاده شود، ابتدا معادل فارسی را آورده و سپس حروف اختصار در پرانتز قرار می گیرد و در اولین مرتبه ای که در متن از آن استفاده می شود، با شماره گذاری در بالای پرانتز، اصل کلمه یا عبارت انگلیسی در پاورقی ارائه شود. همچنین در بخش اختصارات هم آورده شود. در صورتی که حروف اختصاری انگلیسی معادل فارسی نداشته باشد آوردن اصل کلمه یا عبارت انگلیسی در پاورقی برای اولین بار ضرورت دارد و در صورت تکرار می توان فقط از حروف اختصاری در متن استفاده کرد.

فرمول ها نیز باید مانند جدول ها، نمودارها و تصویرها شماره گذاری شود، اما نیازی به تنظیم فهرست فرمول ها نیست. همچنین لازم است شیوه ی نگارش فرمول در تمام متن پایان نامه یکسان باشد و برای هر فرمولی که برای نخستین بار در متن استفاده می شود، توضیح مختصری ارائه شود.

واحدهای اندازه‌گیری در نگارش واحد فرمول‌ها و تمام اعداد و مقادیرهای مندرج در متن باید مطابق با سیستم SI^۹ ارائه شود. در موارد خاص که از سیستم‌های دیگر استفاده می‌شود، باید معادل آن در سیستم SI در پاورقی ارائه شود.

۲-۳. چاپ پایان‌نامه

تهیه نسخه کاغذی و یا الکترونیک پایان‌نامه طبق رویه مصوب دانشگاه باید انجام شود. در صورتی که طبق ضوابط دانشجو ملزم به ارائه نسخه کاغذی باشد لازم است در تهیه پایان‌نامه از کاغذ A4 استاندارد باکیفیت مناسب (۸۰ و یا ۷۰ گرمی) استفاده شود. اشکال و نمودارهای بزرگ به‌گونه‌ای مقیاس‌بندی شوند که در ابعاد مذکور با رعایت حاشیه‌هایی که در بخش ۱-۴ بیان شد جانمایی شوند و چنانچه در شرایط خاص این کار مقدور نبود در دو صفحه چاپ شوند. همچنین رعایت کلیه فاصله خطوط و حاشیه‌ها طبق آنچه که در فصل اول این راهنما بیان شد ضروری است.

۳-۳. نسخه الکترونیک پایان‌نامه

لازم است دانشجو طبق آخرین ضوابط و آیین‌نامه‌های مصوب، نسخه الکترونیک پایان‌نامه را تهیه و فقط به افراد/مراجع ذکر شده در آیین‌نامه تحویل دهد.

نسخه الکترونیک شامل متن کامل پایان‌نامه در قالب فایل word و نیز Pdf تصویر صفحه نمره (فایل اسکن) فایل‌های SPSS یا تحلیل آماری (در صورت وجود) می‌شود.

---

^۹ International System of Units

در تدوین این شیوه نامه از منابع زیر استفاده شده است:

- 1- Chandrasekhar R. How to write a thesis: A working guide. The University of Western Australia. 2002
- 2- Guidelines for the PhD Dissertation, Harvard University, March 2014
- 3- FORMAT GUIDELINES for THESES AND DISSERTATIONS, VANDERBILT UNIVERSITY GRADUATE SCHOOL
- 4- Chandrasekhar RC. How to write a thesis: A working guide. The University of Western Australia. 2002.
- 5- GUIDELINES FOR THESIS PREPARATION, INDIAN INSTITUTE OF TECHNOLOGY KANPUR.
- 6- Wolfe J. How to write a PhD thesis. Retrieved October. 1996; 3:2006
- 7- Guidelines for Writing a Thesis or Dissertation, Linda Childers Hon
- 8- Mauch J, Park N. Guide to the successful thesis and dissertation: A handbook for students and faculty. CRC Press; 2003 May 29.
- 9- Illinois Medical University thesis guidelines
- 10- Institute for medical science and Technology – India, Thesis writing
- 11- University of Western Australia, How to write thesis

۱۲- راهنمای نگارش پایان نامه دانشگاه علوم پزشکی تهران

۱۳- راهنمای نگارش پایان نامه دانشگاه علوم پزشکی ایران

۱۴- راهنمای نگارش پایان نامه دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

۱۵- راهنمای نگارش پایان نامه دانشگاه علوم پزشکی شیراز

۱۶- راهنمای نگارش پایان نامه دانشگاه علوم پزشکی کرمان